

Kungl. Utrikesdepartementet.

Avd: _____

Grupp: _____

Mål: _____

Bergemann

(utskick nr 19 M)

de Mohr, Claudio
Hinckeldey, Heinz
Rösstel, Hans Joachim
Styhler, Helmut
Krohner, Ernst Peter
Lorke, Paul
Gottlieb, Roland
Stransky, Hermann
Szörke
Bentivegni
Canari
Schildknecht, Axel
Rivo, Zoltan
Karlsson, Mogen
Roedl
von Rantzau
Wallenstein
Rensinghoff
Gerstenberg
Laarmann
Supprian
Pörtzgen
Mohrmann
Thiede, Erich el. Ewald
Koch
Richter, Gustav
Beckerle
von Pannwitz
Steltzer
Schöler
Gentz
Krohner, Paula
Braun
Mohncke
Thomsen
Langfelder
Hille
Gallars

Kaiser
Hath
Galffy
Schüller
Skattula
Frohma
Scheller

Utdrag av protokoll över samtal med italienske
medborgaren dr. Claudio de Mohr, söndagen den 16 och
måndagen den 17 december 1951.

sid. 5. 30.7.1949

Vid införandet i cell 185 sammanträffade dr. de Mohr
med en tysk medborgare vid namn Bergemann, cirka 65 år
gammal (år 1949), vilken varit anställd vid tyska ambassaden
i Bukarest, och sysslat med passärenden. Bergemann hade för-
klarat, att han tidigare suttit i en cell i fjärde våningen
och under vistelsen där hade han erfarit att en svensk diplo-
mat vid namn Wallenberg befunnit sig i en cell bredvid Berge-
manns. Bergemann hade sagt sig veta att Wallenberg tidigare
varit i Budapest.

Dr. de Mohr var inspärrad i cell 185 till november månad 1949,
då han överfördes till sjukhusavdelningen i Lefortovskaja-
fängelset, där han vårdades ungefär 1 månad. Vid återkomsten
till cell 185 befann sig alltså Bergemann kvar där, och
dessutom hade en annan tysk medborgare vid namn Schildknecht
(Schildknecht) placerats i cellen. -----

Såväl dr de Mohr som Bergemann kvarhölls i denna cell till
den 31.3.1950, då de båda överfördes till Byturka-fängelset
där han placerades i cell 307.

Utdrag ur personligt och strängt förtroligt handbrev
från utrikesrådet Dahlman till envoyén Kumlin, Bonn,
dagtecknat den 4 mars 1952.

Vidare ha nämnts tysken Bergemann (c:a 65 år gammal 1949), "anställd vid tyska ambassaden i Bukarest, där han sysslat med passärenden". Denne skulle ha varit granne till Wallenberg i fjärde våningen i Lefortovskaja-fängelset.

Enligt vad Danielsson under sina senaste resa i Tyskland erfarit, skall ingen av de tre tyskarna ännu ha återvänt från Ryssland. Jag vill emellertid med dessa rader be Dig, att främdeles upprätthålla en regelbunden kontakt med vederbörande tyska efterforskningsorgan, så att besked omedelbart erhålles, om någon av dem återvänder.

Utdrag ur P.M. (bil. t. hbr Kumlin-Lundberg den 3/7 1954.)

Utöver de i listan över de från Vladimir hemkomna ville Hinckeldey särskilt fästa min uppmärksamhet på en person vid namn M. Bergemann, numera bosatt i Kiel-Wik, Porjensdorferstrasse 32, som för en tid sedan återkommit från annan ort i Ryssland, ~~som~~ som, medan Hinckeldeys broder 1948 ännu var kvar i Lefortov'skaja-fängelset i Moskva, då befann sig där i samma cell som denne.

Bonn, p.t.Köln, den 3 juli 1954.

Undert. Damgren.

Bergemann

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i Bonn, avsänt den 16 juli.1954.

Nr. 46

För Göransson. Reinius har instruerats höra
Bergemann hbr 3 juli.

Avskrift av chiffterelegram från UD till
konsulatet i Hamburg, avsänt den 19 juli 1954.

Nr 3

För Reinius från kabs. W. Bergemann,
Projensdorferstrasse 32, Kiel-Wik, bör
ingående höras om sina hågkomster från
rysk fångenskap. Tidpunkter, orter cell-
nummer, medfångar, deras öden etc. Har
troligen kännedom om Wallenberg och ita-
lienaren de Mohr.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev
från vicekonsul Reinius, Hamburg, till kabinets-
sekreterare Lundberg, dagtecknat den 21 juli 1954.

Bergemann

Med anledning av emottagna instruktioner har jag äran
översända en promemoria, innehållande ett ordagrant referat
över vad hr Bergemann hade att berätta. Alla försök att få
fram ytterligare detaljer bemöttes med det något korthuggna
svaret, att de upplysningar, han lämnat, var allt han visste.

Hr Bergemann, som verkade vara vid god hälsa, sade sig
till en början vara tveksam, om han överhuvudtaget skulle
lämna några uppgifter, speciellt som han redan hade avvisat
andra personer, som begärt olika upplysningar. Sedan han, ut-
att jag behövde använda några större övertalningar, givit upp
sina skrupler, fick hans redogörelse närmast formen av dikte-
randet av en rapport. Ibland, när jag gjorde en fråga, fick
jag - liksom även fru Lindahl, som medföljts som stenograf -
nästan intrycket av, att Bergemann blivit störd i en utanläxa
eller upprepandet av en tidigare lämnad rapport. Detta kan
givetvis bero på den preussiske tjänstemannens mångåriga
skolning, men jag vill icke underlåta att inberätta det in-
tryck, jag fått vid intervjun.

H. K. / B

Vid besök hos hr Bergemann, Projensdorferstr. 32, K 1 e 1 - W 1 k, den 20 juli 1954 lämnade B. efter viss tvekan och med uttryckligt framhållande av, att uppgifterna voro strängt förtroliga, följande redogörelse:

"Ich, Willi Bergemann, geb. am 16.1.1886 in Stettin, bin seit 1911 im Konsulatsdienst, seit 1940 bis 1944 in Bukarest bei der Gesandtschaft, wo ich nach dem Umbruch in Rumänien von den Russen verhaftet wurde. Danach kam ich im Oktober 44 nach Moskau und bin dort bis Mai 51 gewesen. Zuerst im Lefortovskaja-Gefängnis - in den Zellen 165, 172, 189, 146, 137, 185. Vom 1.4.50 war ich im Butyrka-Gefängnis, Zelle 307, anschliessend in 304, wo mir am 24.4.51 eröffnet wurde, dass ich zu 25 Jahren Gefängnis wegen Anhängerschaft zur Hitler-Politik verurteilt worden sei. Am 13. Mai 51 kam ich in das Gefängnis Werch-Uralsk, wo ich bis zum 3.12.53 blieb, an welchem Tag mir mitgeteilt wurde, dass ich jetzt frei sei. Ueber das Lager Krasnopolje im Bezirk Stalino wurde ich am 15.1.54 nachhause geschickt und kam am 24.1.54 über Lager Friedland in Kiel an.

Im Lefortovskaja war ich in allen Stockwerken ausser Parterre. Vor den Zellen lagen breite Eisenschienen mit Gitter. Der "Flaggenmann" stand in der Mitte und konnte überall hinsehen. Das Gefängnis hat die Form eines "K".

Butyrka-Gefängnis ist eine grosse Anlage, ein früheres Fort."

På frågan: "Mit welchen Personen sassen Sie zusammen in welchen Zellen" berättade Bergemann:

"Lefortovskaja war Untersuchungsgefängnis mit lauter kleinen Zellen. Ich war mit folgenden Personen zusammen:

Oberstleutnant Hans Joachim Rösstel. Dieser wurde 1946 ²herausgenommen. Seitdem hörte ich nichts ihn betreffend.

Helmut Styhler, Volksdeutscher, war bei der Gesandtschaft angestellt gewesen. Seine Frau lebt in Salzburg. Wir drei waren vom Anfang zusammen in einer Zelle. Styhlers Frau schrieb mir vor drei Wochen, dass sie keine Nachricht von ihm habe.

In die Zelle 202, wo Styhler und ich waren, kam im Januar 46 Ernst Peter Krolner, Volksdeutscher, Kaufmann aus Heltau in Siebenbürgen.

Am 3. Mai 46 wurde Styhler herausgeholt. Hinzukam Paul Lorke, Funker bei der Gesandtschaft in Sofia. Auf dem Rückweg hörte ich, dass Lorke sich noch im Gefängnis befindet.

Am 4. Juni 46 kam Lorke weg. In unsere Zelle 202 kam Major im Generalstab Heinz von Hinkeldey. Ich kam am 21. Juli 46 von Z. 202 in Z. 146.-

In Z. 146 vom 21.7.46 bis 26.2.46 zusammen mit Konsultssekretär aus Sofia Roland Gottlieb, verheiratet mit einer Schwedin.- G war Wiener und als Kind zweimal in Schweden. Lernte später bei einem Fest seine Frau kennen. Er war zuerst in Schweden, dann in Sofia.- Auf dem Heimweg erfuhr ich gerüchtweise,

x) wahnsinnig und

dass G. in Warkutna als Assistent des Gefängnisarztes beschäftigt gewesen, aber dann ansonst wohin kam.

Bis zum 26.2.49 war ich dann allein in Z.146. Dann kam ich in Z.137 zu dem Oberstleutnant Hermann von Stransky, geb. Österreicher, und zu dem ungarische Militärattaché Szörke aus Sofia.- Dann am 8.3.49 kam ich in Z.185, zusammen mit General Bentivegni, Leiter der deutschen Abwehr im deutschen Sektor, unter C a n a r i.-

Am 15.3.49 kam B.weg, und am 17.3.49 kam Oberst im Generalstab Axel Schildknecht hinzu.- Später im August 49 kam CLAUDIO DE MOHR, zuletzt Presseattaché der ital. Legation in Sofia.- De M. wurde am 2.9.50 herausgenommen und soll nachhause gekommen sein.-

Ende März 50 wurde Schildknecht herausgenommen.- Am 31.3.50 kam ich in die Butyrka Z.304 und einige Tage später in Z.304 mit dem Ungarn ZOLTAN RIVO zusammen.- Rivo's Vater schrieb, dass er nichts von seinem Sohn gehört hat.-

Am Februar 51 kam in Z.304 der dän. Staatsbürger Mogen Karlsson aus Norre Sundby. Er blieb in der Zelle.

Ich wurde am 24.4.51 herausgeholt. Der Kommissar teilte mir mit, dass ich zu 25 Jahren verurteilt worden. Ich kam in Einzelzelle in Butyrka bis 5.5.51. Dann mit Personenzug nach Tjeljabinsk, wo ich am 12.5.51 ankam.

Pfingstsonntag den 13.5.51 kam ich nach Werch-Uralsk Zelle 160, dann 164, seit Juli 53 in Z.139.- In Werch-Uralsk waren die Zellen grösser für 15 - 16 Menschen.- Aus Z.139 kam ich am 3.12.53 heraus und der Gefängnisdirektor teilte mir mit, dass ich frei sei. Heimreise wurde angetreten.- Ich wurde sehr gut ausgerüstet, mit neuen russischen Kleidern, Valenkis, Leinen-Unterwäsche, Fuss-Socken, Pelzkappe, Handschuhen - alles neu.- Am 5.12.53 fuhr ich mit 5 Personen - 4 Deutschen und 1 Österreicher- ab. Diese Fünf waren nie in Moskwa.

Am 12.12.53 kam ich in Krasnopolje an, von dort reisten wir am 15.12.54 heim. Am 21.1.54 kam ich in das Durchgangslager in der Ostzone und am 22.1.54 nach Friedland." -

På frågan, om hr B. varit tillsammans med någon svensk, svarade B., att han icke varit tillsammans, men det var honom bekant, att

"ein schwedischer Konsulatsbeamter Wallenberg (Vorname unbekannt) in der Zelle 203 in Lefortovskaja sass.- Ich kam aus Z.189 in Z.202 im September 46.- W sass mit Roedl von der Gesandtschaft in Bukarest zusammen. Wallenberg hat sich als Konsulatssekretär der schwed. Gesandtschaft in Budapest bezeichnet. Am 13.1.45 sei W. als Sachbearbeiter für Judenangelegenheiten in das russische Hauptquartier gegangen, um dort wegen besserer Versorgung der jüdischen Bevölkerung in B-P. und Rücksicht auf die hauptsächlich von Juden bewohnten Stadtteile zu verhandeln. Bei dieser Gelegenheit sei W. zurückgehalten und wegen Spionage nach Moskwa transportiert worden.

PM/ 21/7/54

3./

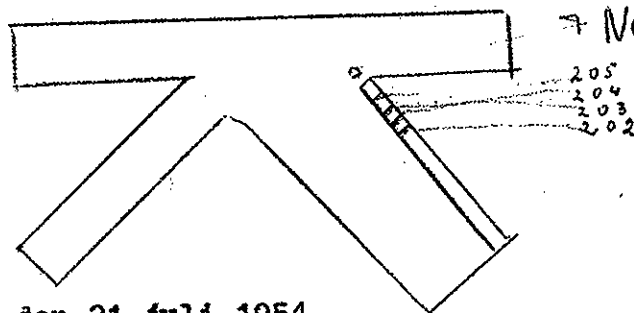
Wallenberg ^{XX} telegrafierte mit Klopfzeichen ^{XX}, hatte mit allen Verbindung, wurde von den Russen verwarnt, nicht aber bestraft. W. erzählte, er bemühe sich beim Kommissar etwas über sein Schicksal zu erfahren und wurde vom Kommissar immer auf die Friedensverhandlungen im März 47 vertröstet. Man hätte ihn darauf hingewiesen, dass bei der Konferenz auch über die Schicksale der Gefangenen entschieden werden würde. W. sprach und klopfte fließend deutsch. - Solange W. in Lefertovskaja war, hat er keine Not gelitten. Das Essen war reichlich, viele haben nicht einmal ihr Brot aufgegessen. In Butyrka war die Verpflegung auch gut. Sie wurde anders, als ich verurteilt worden war und nach Werch-Uralsk kam - da war sie weniger aber doch ausreichend. - W benutzte verschiedene Anzahl Klopfzeichen für die Personen, mit denen er sich verständigen wollte. So z.B. rief W mich mit 5 Klopfzeichen an.

Unter und über Z.202 saßen von Rantzen (starb 1950), ehemaliger Kulturattaché der d. Legation in Bukarest, Wallenstein, Rensinghoff, Leiter der Ortsgruppe in Bukarest, General Gerstenberg, Luftattaché in Bukarest, und Funker Laarmann aus Bukarest (49 tot).

W. hat immer gebeten, wer auch herauskäme, der möchte eine schwedische Dienststelle benachrichtigen."

B. förklarade vidare, att han icke hört namnet Wallenberg omnämnas sedan han flyttat från cell 202 (21. juli 48, R.Ph.).

På en skiss över Lefertovskaja utpekade B. cellerna 202 och 203.

Hamburg den 21 juli 1954

Im Original: (von mir ausgehen) K.Reinius

Kide S. 1 X)

XX) war sehr nervös
XX) Tag und Nacht

7) und schliesslich aus der Zelle herausgenommen
2) Betreffend seine Gesundheit ist mir nichts bekannt

3 sept. 1954

R. Philijs

Bergemann

Avskrift av chiffterelegram från UD till konsulatet
i Hamburg, avsänt den 24 juli 1954.

Nr. 4

För Reinius från Jarring. Framför vårt tack till Bergemann för hans mycket värdefulla uppgifter. De kommer ej att användas så att han själv eller i Sovjet kvarvarande fångar skadas. Ifrågasättes, om Bergemann kunde bjudas på en middag för längre samtal. Alla detaljer är värdefulla för kontroll av andra vittnens minne och trovärdighet. Följande frågor bör i varje fall ställas. I vilken våning inklusive parterre var cellerna 202 och 203 belägna? Är han absolut säker på numret 203? Vet han numren på cellerna under 202 och 203? Vilka av de angivna fångarna satt i undre våningen? Vet han, om Supprian, Pörtzgen och Mohrman satt där? När bortfördes Wallenberg från 203? När bortfördes Rödl? Bortfördes de samtidigt? Visste Zoltan Rivo eller de Mohr något om Wallenberg? Samtalade man om honom och vad innehöll samtalen? Hade Bergemann personligen knackningskontakt med Wallenberg? Vilket alfabet användes? Brukade Wallenberg förhöras? Om vad? Har Bergemann eller andra fångar förhörts om Wallenberg? Har Bergemann hört eller läst om Wallenberg efter hemkomsten? Vet han något om Krohners vidare öde? Bergemann bör icke lämna uppgifter om Wallenberg till någon annan än Eder.

Bergemann

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
vicekonsul Reinius, Hamburg, till utrikesrådet
Jarring, dagtecknat den 27 juli 1954.

1 bil.

Härmed ber jag få överlämna en P.M. över det
nästan tre timmars samtal, jag i går hade med hr Bergemann i
hans hem - han ville under inga omständigheter äta middag
ute någonstans.

Denna gång var han icke alls så kategorisk och
korthuggen i sina påståenden, möjligen på grund av att jag
icke tagit med någon stenograf och endast gjorde korta min-
nesanteckningar. Han medgav, att hans minne på olika
punkter nog icke var fullt så säkert, som han förra gången
trott. Det tog honom t.ex. nu över en kvart för att göra
upp tidsplanen för vistelsen i Lefortovskaja.

Betr. den i hans redogörelse omnämnde Erich (eller
Ewald) Thiede trodde icke Bergemann, att denne sutte inne
med någon kännedom om Wallenberg. Skall jag höra Thiede?

Bergemann lovade att icke omnämna något om Wallen-
berg för någon annan samt tillskriva mig, därest han kom på
ytterligare några detaljer, som kunde vara av någon som
helst betydelse.

Avskrift.

P.M.

angående samtal med hr Bergemann, Kiel-Wik, den 26/7 1954.

Sedan jag till hr Bergemann framfört Utrikesdepartementets tack samt utfästelsen, att hans uppgifter icke komme att lända honom eller i Sovjetunionen kvarvarande fångar till skada, lämnade hr Bergemann på olika frågor följande kompletterande, resp. beriktigande upplysningar i anslutning till samtalet den 20 juli.

Bergemann kunde icke trots ivrigt letande i sitt minne komma ihåg, i vilken våning cellen 202 var belägen. Det enda, so han kunde erinra sig, var att cellen låg högst uppe. Troligen torde 50-52 celler ha funnits per våning. Han hade vid den dagliga promenaden i fängelsegården sett, att cell 137 låg rakt över cell 189. Vid fönstren voro nämligen cellernas nummer angivna även på muren.

Vid närmare eftertanke hade han, sedan jag lämnat honom förra gången, kommit på, att han icke lämnat fullt riktiga uppgifter betr. tidpunkterna, då han vistats i de olika cellerna. Han lämnade nu följande tidsplan:

165: 25.10.44 - 1.9.45
172: 1. 9.45 - 28.9.45
189: 28. 9.45 - sept. 46
202: sept. 46 - maj 48
190: maj 48 - juli 48
146: 21. 7.48 - 26.2.49
137: febr. 49 - 8.3.49
185: 8. 3.. 49 - 31.3.50

Betr. de olika cellerna uppgav Bergemann följande:

165: Belägen i översta våningen. Satt tillsammans med Hans Joachim Rösstel, född 17.6.1910 i Wollstein/Posen, och Helmüt Styhler, född 27.10.15 i Frauendorf/Siebenbürgen

Knackförbindelse hade funnits med cell 164, i vilken sutto 3 man från Sofia: Koch, Paul Lorke (född den 14.12.21 i Breslau - senare öde okänt) och Erich eller Ewald Thiede (nu bo-satt i Kiel, Wrangelstr. 21 bei Schubert). Den 17.6.45 bortfördes dessa tre. Senare kommo Polizeiattachén i Bukarest Gustav Richter Gesandter Beckerle, General von Pannwitz.

Förbindelse hade även funnits med 166, där

legationsrådet Steltzer från Bukarest och en kapten (Hauptmann von Schöler?) sutto. Dessa två voro schackkamrater med Rösstel och Styhler. På grund av knackning blevo dessa två straffförflyttade till annan cell.

I översta våningen var vattentrycket ofta otillräckligt, så att vattenledningen var tom. Detta möjliggjorde, att man vid öppnandet av vattenkranarna kunde tala med den granncell, som had gemensam huvudvattenledning med den egna cellen. Vid vissa tillfällen fördes samtal på detta sätt med cell 164. På samma sätt fördes även samtal mellan 202 och 203. Bergemann hade först efter mitt förra besök kommit att tänka på denna samtalskontakt.

172: Alltjämt Bergemann, Rösstel och Styhler. Ingen förbindelse med andra celler. Den 28/9 1945 ertappades Rösstel vid sömnad med otillåten nål, varför sällskapet straffförflyttades till cell 189.

189: En mycket otrevlig cell, belägen mot norr, kall, fuktig, mörk. Ingen knackförbindelse.

(18.7.46 var en
torsdag KR)

Torsdagen den 18.7.1946 fick Rösstel "Tobsuchtsanfall" och började med knytnävarna slå Bergemann i huvudet, när alla tre sutto och väntade på att bliva utförda till den dagliga promenaden. Han hade redan dessförinnan haft tvångsföreställningar (sett djävulen i en hörna m.m.) Efter kamferinsprutningar för hjärtat lugnade sig Rösstel. Den 6/8 fick Rösstel ett nytt anfall och skadade sig i huvudet vid dörren. Den 13/8 blev han bortförd, troligen till sjukavdelningen.

202: Äntligen borta från den hemska cellen 189. Då de kommo in på e.m. till 202, sågo de som första sak en solstråle på väggen till höger om dörren. Till en början voro Bergemann och Styhler ensamma. Den 17/4 1947 återkom Rösstel, som nu uppförde sig normalt. På hösten fick Rösstel återigen störningar. Den 3/12 1947 bortfördes han till sjukhuset. Bergemann hade icke hört om hans vidare öden.

Januari 1948 infann sig Ernst Peter Krohner, född den 5/4 1894 i Heltau/Siebenbürgen. Den 3/5 1948 blev Styhler bortförd, och samma dag kom Paul Lorke från cell 195.

Till vänster låg cell 203 med Wallenberg och Rödl, till höger 201. Inga knackförbindelser med 201..Det var icke alla celler, som voro bebodda, och ibland snarade vederbörande helt

enkelt icke på knackningar. Snett till höger nedåt sutto Rantzau /död/, Wallenstein och Remsinghof. I cellen bredvid des sutto "Funker" Laarmann från Bukarest (död) och general Gerstenberg. Under 203 satt i februari 1948 tyske journalisten Gentz, tidigare yrkesofficer, senare korrespondent för USA-tidningar, häktad i Halle september 1947, först förd till Butyrka och där- efter till Lefortovskaja. Hans tidigare adress: Berlin-Schlachtensee, de la Gardiestr. 16/18. Mycket aktiv knackare, bl.a. med Wallenberg.

I cell 204 eventuellt två officerare.

190: Slutet av maj. Bergemann, Lorke, Krohner tillsammans. Den 4.7.48 bortfördes Lorke, nästa dag infann sig von Hinckel-dey, som suttit i nedre botten, där han varit tillsammans med e kanslist vid ungerska legationen i Sofia och ungerske militär-attachén i Bukarest. Då Bergemann den 21.7.1948 flyttade till 146, blev Krohner och Hinckeldey kvar. Han hade senare icke hört mera om dem, men skrivit till Krohners hustru, fru Paula Krohner, Bukarest, Strada Popa Savo 11, utan att få svar.

146: Tillsammans med Gottlieb. Före Bergemann hade Koch varit cellkamrat med Gottlieb. Den 6.8.48 bortfördes Gottlieb, och Bergemann satt ensam till februari 1949.

137: Tillsammans med Hermann von Strömsky och André Szörke. En otrevlig cell, belägen rakt under 189.

185: En god cell.

- - - -

Bergemann var övertygad om, att Wallenberg satt i cell 203. Bergemann hade haft personlig knackförbindelse med honom. På sätt, som betr. cell 164 omtalats, hade Styhler även genom vattenledningen samtalat med Wallenberg, och Bergemann hade själv hört Wallenbergs röst, ty då man stod i närheten av vattenledningen, kunde man tydligt höra orden. Det var på detta sätt, som de också fått de förra gången lämnade upplysningarna betr. Wallenbergs handläggning av judeärenden.

Wallenberg hade ofta på egen begäran fått företräde för

kommissarien för att få veta närmare om sitt öde och hade från till våren 1947 alltid förtröstats med den konferens, som skulle hållas i mars 1947 i Moskva, då avgörande skulle träffas även beträffande politiska fångar. Wallenberg behärskade flytande tyska, och detta språk användes vid knackningarna och vattenledningssamtalen. Utav Wallenberg hade Bergemann senare fått erfara, att konferensen skulle ha varit resultatlös, och att de f.ö. skulle ha haft viktigare saker att avgöra än enskilda personers ärenden. Dessa upplysningar hade Wallenberg fått av kommissarien.

Wallenberg hade förts bort från cell 203 någon gång mellan mars och maj 1947, samtidigt med Rödl, såsom straff för knackningar. Wallenberg hade f.ö. haft en mycket häftig diskussion med chefsvakten, då han bestridit knackningarna. Efter Wallenberg och Rödl kommo general Hansen i cell 202 samt överstelöjtnant Braun, biträdande militärattaché i Bukarest, samt General der SS Mohncke.

Wallenberg hade uppgivit, att han suttit länge tillsammans med Rödl.

Supprian - hade varit förste sekreterare vid Deutsches Wissenschaftliches Institut an der Gesandtschaft i Bukarest. De Mohr hade senare uppgivit, att han suttit tillsammans med Supprian.

Pörtzgen - hade funnits i Lefortovskaja. Hade visst varit pressattaché eller journalist i Moskva. Mera visste icke Bergemann.

Mohrmann - legationsråd i Sofia. Bergemann hade hört av Beckerle, att Mohrmann funnes i fängelset.

Zoltan Rivo och de Mohr hade aldrig i sina samtal omnämnt Wallenberg.

Betr. de i P.M. Stockholm den 30 januari 1954 ommämnda ytterligare personerna sade Bergemann, att

Albert Laarmann, född omkring 1898, var "Funker" i Bukarest, tidigare posttjänsteman i Quakenbrück/Prov.Hann. och enligt uppgift avliden i fångläger i Sibirien.

Dietl hade omnämnts i Lefortavskaja. Hade blivit behandlad för sockersjuka Senare öde okänt.

Thomsen, Langfelder, Hille, Gallers, Kaiser ej kända.

Bergemann hade samtalat med de Mohr på franska, med Rivo på tyska. De Mohr skulle tidigare ha tjänstgjort i Belgien.

Det använda knackningssystemet bestod i, att man gav så många knackningar som ordningstalet för bokstaven i alfabetet, bestående av 26 bokstäver:

A = 1

B = 2

Z = 26.

Som förkortningar användes ofta C i stället för Z, D i stället för T, F i stället för V eller W. Något annat system begagnade icke. Även ryssarna använde sig av samma system. Schildknecht som behärskade ryska, hade haft förbindelse med ryska fångar efter samma system, överfört till ryska alfabetet. I en bok, som Bergemann eller någon annan i cellen lånat från biblioteket hade visserligen systemet 5x5 varit avtryckt. Detta hade dock icke använts.

Bergemann hade aldrig förhört om Wallenberg.

Sedan Wallenberg och Rödl bortförts, hade Bergemann aldrig hört och än mindre läst om dem. Man brukade i allmänhet aldrig tänka närmare efter vad som hänt dem, som kommit bort från granncellerna: "Der Mann ist weg und interessiert nicht mehr". Under samtalets gång ändrade Bergemann detta påstående. Då och då hade nämligen Wallenbergs namn omnämnts, speciellt då man fick nya medfångar, med vilka man utbytte erfarenheter, namn på medfångar m.m. Bland annat hade man talat med Gottlieb om Wallenberg. Denne hade sagt, att Wallenberg troligen tillhörde en svensk bankirfamilj.

Beträffande fängelserutinen lämnade Bergemann följande uppgifter:

Väckning c:a kl. 6 - 6.30

c:a kl. 7.00: te, bröd och fisk,

" " 10.00 - 10.30: gröt

" " 13.00 - 14.00: soppa + gröt

c:a kl. 18.00 - 19.00: gröt.

50 papyrosser (II klass bl.a. även märket Bielomor) samt 2 tändsticksaskar per vecka och person.

Elektriska ljuset var på, så snart det blev mörkt. Vid strömavbrott tändes omedelbart nödljus, bestående av en konserv burk, fylld med olja och försedd med lock, genom vilket dragits ett snöre som veke. Rök och luktade illa.

Promenad 20 min. dagligen, varje cell för sig. Till en början funnos tre stora gårdar, senare upprättades 8 mindre inhägnader i form av en kvadrat med 4 bås på vardera sidan om gången och en bro med vaktman, som kunde se in i alla bås. Dörrarna till gången voro försedda med kikhål. Båsen voro omgivna med över 3 m. högt staket.

Tidningar voro förbjudna, men böcker kunde få lånas på biblioteket. I övrigt fick man göra vad man ville i cellen, såvida man icke störde ordningen.

Maten var icke densamma för alla fångar, men i det stora hela kan man dock säga, att någon större skiljaktighet vad beträffar kvalitet eller kvantitet icke fanns. Bergemann och de Mohr tillhörde matkategorien "dopolnitelnije", av vilken anledning visste icke Bergemann.

Cellerna voro av samma typ överallt i Lefortovskaja. I vänstra, respektive högra hörnan intill dörren, fanns toalett, därefter tvättställ med flytande vatten (avloppsvattnet från tvättstället begagnades för spolning i toaletten). En säng på vardera långsidan och en vid fönstret. Mitt i rummet ett bord. Dörren c:a 2x0.80 m. plåtbeslagen på båda sidor med kikhål i ögonhöjd, försett med tjockt glas, och en utifrån stängbar lucka för inlämning av mat. Gallerförsedda fönster, som till sommaren 1949 dessutom på utsidan voro försedda med en plåtlåda så att ljuset endast kunde komma in uppfifrån.

- - - - -

Den 1/4 1950 kom Bergemann till Butyrka, cell 307, till de Mohr. Den 2/9 1950 blev de Mohr bortförd och några dagar senare Bergemann överförd till 304 till Rivo. Den 24/4 1951 fick Bergemann sin dom till 25 år och blev direkt från kommissarien förd till en enkelcell, eventuellt 310 eller 331. Sedan man mottagit sin dom, fick man aldrig komma tillbaka till tidigare celler.

Hamburg den 27 juli 1945.

Undert. K. Reinin

Utdrag av ett samtal kommissarie Danielsson/Gottlieb
den 1.9.55.

- - - - -
Under högst 14 dagar under sommaren 1949 satt Gottlieb i en cell, vilkens nummer han icke kan påminna sig, tillsammans med den tidigare här kände Hilli Bergemann. Bergemann måsta ha missmint sig, då han säger att han satt tillsammans med Gottlieb under flera månader. På denna punkt är Gottlieb mycket säker. I vilken våning cellen var belägen kunde Gottlieb icke klargöra. Däremot vet han, att han efter cirka 14 dagar flyttades till cell 20 på nedre botten, där han som cellkamrater fick ungerske militärattachén i Sofia, sedermera statskommendanten för Budapest, Otto Hath samt en annan ungersk medborgare vid namn doktor Galffy. - - - - -

Utdrag av bilaga till hbr. Ekblad-Jarring 27.9.55.

(samtal med E. Thiede)

Hr Thiede kunde även erinra sig, att han, såsom
den 26.7.54 uppgivits av Bergemann, fört samtal genom
vattenledningsröret, då han första gången vistades i
Iefortovskaja, d.v.s. 1944-45. - - - -

Utdrag av bil. t. hbr fr. Bonn 17/10-55.
(samtal med Rensinghoff)

- - - - -

i cell 2 hade under längre tid vistats den tyske överste-
löjtnanten Röstel, Oberleutnant Schüler samt den tyske
kenslisten i Bukarest, Bergemann. Den senare dock endast
åren 1945-47.

- - - - -

Bergemann

Utdrag av bil. till Bonn 31.10.55
(samtal med v. Hinckeldey)

Wladimir

Cell 190: Då von Hinckeldey fördes till denna cell.
fanns redan Bergemann och Skattula där. Under den tid
von Hinckeldey satt i cell 190, utbyttes Bergemann mot
Rensinghoff.

Utdrag av bil. t. Bonn 31.10.55.
(samtal med Richter)

Angående sina placeringar i olika celler i Lefortovskaja efter den 17 juni 1945, lämnade Richter följande upplysningar.

Den 17 juni 1945 infördes Richter i cell 164 i 3:e Stock, där han satt tillsammans med Beckerle och major Frohma. Sedan Beckerle tagits från cell 164, insattes i hans ställe Generalleutnant von Pannwitz där. Cell 164 var en hörncell och dess läge överensstämde med de uppgifter med avseende på numreringer vilka von Hinckeldey lämnat. Mellan cellerna 164 och 165 förekom förbindelse. Man hade fått samtal via den tidvis tomme vattenledningen. I cell 165 hade vid denna tid suttit Bergema, Rösstel och Styhler. Dessutom kände Richter till att Steltzer och kaptenen i Abwehr Scheller suttit där. Däremot kände Richter ej till vilka, som suttit i cell nr. 167.

Bernhard Rensinghoff

geb.

war als er gefangengenommen wurde Wirtschaftsberater
bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest.

Ich Unterfertiger, Bernhard Rensinghoff,
erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit
dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid
auszusagen:

Ich wurde am 2. September 1944 von sowjetrussischen
Truppen in Bukarest gefangengenommen und mit Flugzeug
nach Moskau geführt. Dorthin bin ich am 19. September
1944 angekommen und wurde in das Lefortovskaja-Gefängnis,
Zelle 150 im zweiten Stock, zusammen mit

Rantzau eingesperrt. Am
kam Legationsrat Wallenstein von der Deutschen Gesandtschaft
in Bukarest in unsere Zelle, nachdem er eine kürzere
Zeit in der Nebenzelle 151 zusammen mit dem ersten
Sekretär bei dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut
in Bukarest, Supprian, verbracht hatte. In der Zelle
150 habe ich bis am 21. März 1948 bleiben müssen, als
ich in die Zelle 141 im selben Stockwerk überführt wurde.
Durch Klopfen laut des sogenannten Idiotensystems A = 1,
B = 2 u.s.w. erhielten meine Zellengenossen und ich Mit-
teilungen über die Identität unserer Zellennachbarn.
In der Zelle 149 saßen vier Personen

Mit der Zelle 151 hatten wir während einer längeren
Zeit, nachdem Wallenstein und Supprian von dort wegge-
führt worden sind, keine Klopfverbindungen. Erst als

ein deutscher Oberleutnant, namens Gentch, dorthin eingeliefert wurde, haben wir wieder Verbindung mit der Zelle 151 bekommen. Im dritten Stock in der Zelle direkt oberhalb von uns saßen die deutschen Staatsbürger, Oberleutnant Stühler, Oberstleutnant Rösstel, sowie der Konslist bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Bergemann. Neben diesen

(befanden sich Roedl, Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest und der schwedische Diplomat Wallenberg. Die Verbindungen zwischen mir und den beiden in der Zelle oberhalb wurde sehr lebhaft. Täglich wurden Mitteilungen zwischen den Zellen ausgetauscht. Sowohl Roedl als Wallenberg waren eifrige "Klopfer". Wallenberg erzählte mir in dieser Weise über seine Tätigkeit in Budapest und von seiner Gefangennahme. Als seine Adresse gab Herr Wallenberg Stockholm an. Unser Zellengenosse Rantzau erzählte uns über die Familie Wallenberg, die er seit der Zeit kannte, als er in Stockholm auf Posten gewesen war.

Während der ersten Zeit unserer Klopfverbindungen wurde zu einem grossen Teil dieses dazu verwendet um ein Schreiben in französisch, das Wallenberg (im Sommer 194) an Stalin gerichtet hatte, zusammenzustellen. In diesem Schreiben berief sich Wallenberg auf seine diplomatische Stellung und stellte anheim ob er nicht verhört werden konnte. Dieses Ansuchen wurde von Wallenberg am eingereicht. Das Schreiben wurde auf französisch verfasst, wobei u.a. Rantzau betreffs der Ter-

minologie zum Rat gezogen wurde.

Wallenberg bekam nach einiger Zeit eine Mitteilung, worin der Empfang seines Ansuchens bestätigt wurde und die Prüfung desselben versprochen wurde.

Kurz bevor der Übersiedlung von Wallenberg und Roedl, wurde Wallenberg zum Verhör geführt. Nach dem Verhör klopfte Wallenberg selbst eine Mitteilung von etwa folgendem Inhalt: Der Kommissär hatte ihm mitgeteilt, dass sein Fall ganz eindeutig klar wäre und dass er wegen Spionage in Budapest verhaftet worden war. Wenn er sich als unschuldig halte, wäre es seine Sache dies zu beweisen. Der beste Beweis dafür dass Wallenberg schuldig wäre, läge in der Tatsache, dass die Schwedische Gesandtschaft in Moskau sich nicht für seine Sache eingesetzt hätte.

Wallenberg hatte vom Kommissär, der das Verhör leitete, verlangt, in direkte Verbindung mit der schwedischen Gesandtschaft oder mit dem Roten Kreuz gesetzt zu werden, oder jedenfalls schriftlich mit ihnen in Verbindung treten zu dürfen. Diese Bitte hatte der Kommissär mit dem Hinweis abgewiesen, "dass kein Mensch sich um Sie kümmerte". "Wenn die Schwedische Regierung oder deren Gesandtschaft irgend ein Interesse an Ihnen gehabt hätte, so hätten sie sich schon längst in Verbindung mit Ihnen gesetzt."

Bei einer Gelegenheit teilte Wallenberg mit, dass er einen sogenannten "Vernehmungsoffizier" gefragt hatte, ob er verurteilt werden würde oder nicht. Als Antwort ist Wallenberg mitgeteilt worden, dass "Sie werden nie verurteilt werden, da Sie ein politischer

Fall sind".

Mit Ausnahme des formellen Verhörs, das im Zusammenhang damit, dass Wallenberg das erste Mal in ein russisches Gefängnis eingesperrt wurde, mit ihm gehalten worden ist, war dies das erste wirkliche Verhör, das er unterzogen wurde.

Ausser dieser Mitteilung kam später nur noch eine ganz kurze Nachricht: "Wir kommen weg" und einige Faustschläge an die Wand, wahrscheinlich in Zusammenhang damit, dass sie abgeholt wurden. Dies geschah im Laufe des Jahres 1947.

In die Zelle 203 wurden nach Wallenberg und Roedl die deutschen Staatsbürger, General Mohrke und Oberst Braun eingeführt.

Köln, den 19. Januar 1956.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från *Bergemann*
sekreterare Lorentzon till generalkonsul Ekblad,
Hamburg, dagtecknat den 23 januari 1956.

Vi hålla för närvarande på att göra en sammanställning av samtliga vittnesmål rörande Wallenbergs vistelse i rysk fångenskap, vilka eventuellt skola föreläggas ryssarna eller ingå i en planerad vitbok. Detta sker på så sätt att från de tidigare insända vittnesmålen borttagits alla oväsentligheter, t.ex. om vad vederbörande fånge tidigare vistats etc. och kommer sammanställningen således endast att beröra fakta om Wallenberg. Dessa sammanställningar tillställas därefter respektive vittne för undertecknande i enlighet med bifogade utkast av Willi Bergemanns utsaga. Sålunda ha de f.d. tyska beskicknings-tjänstemännen på de olika Balkan-beskickningarna, Mohrmann Supprian m.fl., redan undertecknat dylika vittnesmål. Jag får härmed bedja Dig att låta konsul Reinius uppsöka Bergemann och för denne förelägga utkastet till vittnesmål. Detta bör av Bergemann korrigeras och kompletteras, såväl i sakligt som i språkligt hänseende. Reinius eller den person Du behagar skicka torde därför medföra en Halda skrivmaskin av normaltyp jämte normal II-papper med generalkonsulatets tryckta vinjett.

Sedan Bergemann undertecknat sitt vittnesmål bör dettabevittnas av "förhørsledaren" eller helst legaliseras av notarius publicus. Såsom Du säkert känner till, behöver originaldokumentet icke deponeras hos tyska notarius publicus, därest legaliseringen endast avser namnteckningen och icke innehållet i skrivelsen. Originaldokumentet får under inga omständigheter deponeras hos den tyska myndigheten.

Därest Du skulle finna det lämpligare kan Du på generalkonsulatets bekostnad låta Bergemann komma till Hamburg för att verkställa proceduren där.

Tyvärr ha icke Mohrmanns, Supprians et consortes' vittnesmål ännu kommit oss tillhanda, varför jag får bedja Dig i händelse av tveksamhet vid den formella och typografiska uppställningen av vittnesmålet att konsultera beskickningen i Köln, då tiden icke tillåter att vi avvakta ovan-

Bergemann

P. M.

angående av hr Willy Bergemann, Quinkestrasse 11,
Kiel, den 27 januari 1956 lämnade uppgifter.

Hans Joachim Röstel, geboren am 17.6.1910 in Wollstein/Posen, ist mit seinen Eltern nach dem ersten Weltkrieg nach Schlesien gekommen, wo der Vater eine Apotheke bekommen hatte in einem Ort, der mir nicht bekannt ist. Der Vater ist dort gestorben und die Mutter hat die Apotheke weitergeführt und den Sohn als Offizier ausbilden lassen. Ein älterer Bruder war bei Siemens Ingenieur. Röstel war verheiratet mit der Tochter eines ehemaligen Pioniergenerals (Namen vergessen). Die Schwiegereltern sind später aus Berlin nach Ulm gezogen. In Ulm war noch eine Schwester von Frau Röstel mit einem Ingenieur in einer Metallwarenfabrik (Namen vergessen) verheiratet. Röstel hatte zwei Söhne - 1945/46 - die 7-9 Jahre alt waren. Bevor er zum Generalstab kam, war er als Pionieroffizier ausgebildet. Er beherrschte das ganze Autowesen und konnte alle Kraftwagen fahren.

Paul Lorke, geboren 14/12 1921 in Breslau. Seine Mutter hiess Frieda, die Eltern waren geschieden. Er hatte in Breslau in einer grossen Kunstseidenfabrik eine Lehre als Maschinenbauer durchgemacht. Mit 17 Jahren hat er sich nach Abschluss der Lehre als Freiwilliger bei der Marine für die Ingenieurlaufbahn gemeldet. Bei der Eignungsprüfung wurde ihm von dem Aufnahmeoffizier nahe gelegt, die damals günstiger erscheinende Funkerlaufbahn einzuschlagen. Er nahm den Vorschlag an und besuchte den Ausbildungskursus für Funker (in Flensburg oder Pillau b. Königsberg). Nach Abschluss des Lehrganges kam er als einer der fähigsten Funkerschüler an die deutsche Gesandtschaft in Sofia, wo er zusammen mit den übrigen Gesandtschaftsmitgliedern im Herbst 1944 von den Russen festgenommen wurde und nach Moskau transportiert wurde. Lorke hatte einen Onkel in Berlin namens Rudolf Kalender, damals Rosenthalstrasse 58 wohnhaft. Lorke ist dem Vernehmen nach später nach Workyta gekommen.

Oberst Horst Kitschmann hat in der Nachbarzelle gesessen, in welcher Zeit ist mir nicht genau in Erinnerung. Er war ein sehr

schlechter Klopfer. Ist in dem finnischen Winterkrieg bei der finnischen Front als deutscher Beobachter gewesen, wurde vermutlich deshalb von den Russen festgenommen. Kitschmann hatte noch zwei Brüder, von denen er, da sie an der Front waren, nichts wusste. Die angegebene Zeit 28.2. 1947 - Juli 1947 mag stimmen.

Der ungarische Oberst Hatz hat auch in der Zelle 203 gesessen. Die Zeit 28/2 1947 - Juni 1947 kann stimmen. Er war sehr unbeliebt und genoss von den gefangenen Kameraden kein besonderes Vertrauen.

SS-General Wilhelm Monke hat auch in der Zelle 203 gesessen. Die angegebene Zeit 15.5. 1947 - Sommer 1948 kann stimmen. Er hat an der Verteidigung von Berlin teilgenommen und ist von dort nach Moskau gekommen.

General der Kavallerie Erik Hansen: Die Zeit 1.9.1947 - Sommer 1948 kann stimmen.

Braun (Vorname unbekannt): die Zeit 15.9.1947 - Dezember 1947 kann stimmen.

Roedel hat troligen varit militärattaché in London.

Bergemann anhöll efteråt, att detta uttalande måtte strykas, enär han icke vore helt säker på uppgiften.

Betr. Roedels namn uppgav Bergemann, att han med bestämhet visste, att det vore R o e d e l. Han hade nämligen ofta haft hans pass i händerna.

Roedel hade varit SA-man med "gyllene partitecknet" i knapphålet och en protégé till general Killinger (möjligen Kelling). R. hade varit personlig referent till sändebudet med ställning som Gesandtschafterat I. Klasse. Under honom hade sorterat bl.a. övervakningen av beskickningspersonalen.

Hamburg den 28 januari 1956

(K. Reinius).

Utdrag av bil. till hbr Lundberg-Tamm, Berlin, 9.2.56.

Willi Bergemann, Kanzler in der Deutschen Gesandtschaft
in Bukarest.

Bergemann var under tiden september 1946 - maj 1948
placerad i cell 202, III:e Stock, tillsammans med bl.a. "Paul
Lorke, geb. 1921, Funker an der Deutschen Gesandtschaft in
Sofia", och Ernst Peter Krohner, f. 1894, tolk vid tyska be-
skickningen i Bukarest.

Bergemann säger: Under 203. (d.v.s. i cell 151) satt i
februari 1948 tyske journalisten Gentz, tidigare ykresofficer
senare korrespondent för USA-tidningar; häktad i Halle sep-
tember 1947, först förd till Butyrskaja-fängelset i Moskva
och därefter till Lefortovskaja-fängelset. Hans tidigare
adress Lagardestrasse 16-18. Mycket aktiv knackare.

Följande personers utsagor överlämnades:

1. Gustav Richter
2. Karl Supprian
3. Claudio de Mohr
4. Claudio de Mohr och Karl Supprian
5. Heinz-Helmut von Hinckeldey
6. Ernst Wallenstein
7. Willi Bergemann
8. Horst Kitschmann (K:s förbehåll ang. Auswärtiges Amts
tillstånd överlämnades icke)
9. Anton Mohrmann
10. Wilhelm Mohnke
11. Bernhard Rensinghoff (R:s förbehåll ang. Auswärtiges Amt
tillstånd överlämnades icke)
12. Erhard Hille
13. Ernst Huber
14. Franz-Eccard von Bentivegni
15. Rudolf ten Hompel
16. Joachim Vorwerk
17. Gotthold Starke
18. Hans Erich Voss

Bergemann

Stockholm den 11 juni 1956.

Strängt förtroligt.

Broder,

Åberopande handbrev den 28 april 1956 angående anhöriga till överstelöjtnant H.J.Roestel, varom Schneider begärt upplysningar, ber jag få meddela, att enligt uppgift från Suchdienst i München Roestels maka, Ruth Roestel, är bosatt i Ulm a/Donau, Olgastrasse 107.

Du är oförhindrad att meddela Schneider ovanstående ävensom de uppgifter om Roestel, vilka framgå av Ditt P.M. den 28 januari i år angående samtal med Willy Bergemann. För eventuella ytterligare upplysningar angående Roestel torde Du kunna hänvisa till Bergemann.

/Gunnar Lorentzon/

Vicekonsuln R e i n i u s ,
Hamburg.

Från **Wien**
Avsant den 24 / 1 19 57 kl.
Telex Inkom den 24 / 1 19 57 kl. 1420
Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2 P 2 Eu I

26.1.57

Ch. Hamburg

— II. — För Polchefen. Till Österrike nyanlände

ungerske flyktingen Frank Olmody Posh född 1913 i Odenburg uppsökt beskickningen och berättat följande.

Primo. Posh häktades av ryssarna i Wien 1947. Februari 1952 träffade han i fångläger Lemberg grekisk-katolsk präst, som sade sig i Butirka delat cell med Wallenberg. Vid vilken tidpunkt minns ej Posh. Prästen frigavs september 1955 och lär nyligen flytt från Ungern och befinna sig i Väst-Tyskland. Posh erinrar sig inte hans namn men kommer att ta reda på detta genom dottern, som lär vara bosatt i Graz

Secundo. Enligt prästen hade Wallenberg vidare delat cell med en litauisk jude som var cellspion. Med denna cellspion sade sig även kanslichefen tyska beskickningen Bukarest Bergemann, som Posh i slutet av 1953 träffat i Werchne Ural'sk, ha suttit i Lubljanka.

Tertio. Augusti 1953 kom Posh till Butirka och satt först med tyske generalmajoren Mikesh i cell 154, efter kort tid överfördes Posh till cell 152. Av en vitryske baptist i cell 151 erfor Posh genom knackningar, att Wallenberg befann sig i cell 153. Wallenberg som svårt sjuk hade bl.a. genom tvångsmatning efter hungerstrejk fått svåra blödningar matstrupen. 6 eller 7 september lyckades Posh själv få knackförbindelse med fången cell 153, som på direkt fråga bekräftade han var Wallenberg. Början oktober såg Posh cellen utrymms. Posh ansåg detta tyda på att Wallenberg antingen avlidit eller förts till sjukhus, vilket senare Posh ansåg sannolikast.

Enligt Gamilschegg, som satt med Posh i Wladimir maj 1954 var

denne illa omtyckt av kamraterna och ansedd som lögnare. Vi
verkställa de undersökningar om Posh som här möjliga.

En av Posh undertecknad Aufzeichnung insändes.

Anger.

den 26 jan. 57

Lorentzon/AE

CHIFFER

P

2

Eu^I

Svensk,
H a m b u r g.

Brådskanie i Wallenbergsärendet.

Primo Kan fastställas om tyske generalmajoren Mikesh vilken 1953 satt i Butirkafängelset Moskva har återkommit och i så fall adressen

Secundo Kan f.d. kanslichefen tyska beskickningen Bukarest Bergemann erinra sig ungersk medfänge 1953 i Werchne Uralsk vid namn Frank Olmody Posh född 1913 häktad 1947 i Wien av ryssarna. Kan Bergemann från Lublanskajtiden erinra sig litauisk jude som var cellspion och har han eventuellt talat med Posh om detta i Werchne Uralsk. Benäget tela.

Cabinet

Från Hamburg
Avsant den 29 / 1 19 57 kl. 0615
Inkom den 29 / 1 19 57 kl. 0750
Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 3

Urgent

1.

Edert chiffer 1.

Primo: Namnet Mikesh förekommer icke i Suchdienstets listor.

Secundo: Bergemann har träffat Posh i Werchne Uralsk 1952, då Posh flyttades till Bergemanns cell nr.60, enligt egen uppgift för att kunna tolka för endast ungerskspråkige 71-åriga medfångnen Fraez Erde. Karakteriserade Posh som osympatisk och ovederhäftig lögnare, som bl.a.orsakat en medfångnen rysk jude allvarliga besvärigheter. Bergemann har aldrig träffat någon litauisk judisk cellspion och icke talat med Posh om sådan person. Har icke umgåtts närmare med Posh, som varit illa omtyckt av flertalet.

Ekblad

29.1.57

CHIFFER

sjöborgsutredningen

P

2

Eu^I

Svensk

Wien

Edert chiffer 11. För Eder information. General-konsulatet Hamburg meddelat följande citat Primo: Namnet Mikesh förekommer icke i Suchdiensts listor. Secundo: Bergemann har träffat Posh i Werchne Uralsk 1952, då Posh flyttades till Bergemanns cell nr 60, enligt egen uppgift för att kunna tolka för endast ungerskspråkige 71-årige medfången Fraez Erde. Karaktiserade Posh som osympatisk och ovederhäftig lögnare, som bl.a. orsakat en medfången rysk jude allvarliga besvärligheter. Bergemann har aldrig träffat någon litauisk judisk cellspion och icke talat med Posh om sådan person. Har icke umgåtts närmare med Posh, som varit illa omtyckt av flertalet. Slutcit.

Cabinet

Utdrag.

Bergemann

Wien den 29 januari 1957.

Nr. 61 4 bil.

Strängt förtroligt.

samtal med Frank Olmody-Posh

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

.....

Posh har uppgivit, att han stod i knackningsförbindelse med Wallenberg i Butirka i september 1953. Därutöver har han lämnat upplysningar om icke mindre än sju andra personer som antingen skulle ha suttit med Wallenberg eller känna till dennes fångenskap, nämligen följande:

.....

4. En litauisk jude, vilken som cellspion vid något tillfälle skulle ha suttit med Wallenberg och vars namn torde vara bekant för den för departementet tidigare kände tyske diplomaten Bergemann;

.....

/u/ Per Anger

Bergemann

Utdrag ur P.M. ang.samtal med Frank Olmody Posh
den 23 mars (bil. Wien 244, 1.4.57)

Bergemann hade berättat om "Nabukwa T" i cell 50 i Verchne Uralsk. Där satt också generalen Schörner. Jag berättade för Posh om Bergemanns i vitboken återgivna vittnesmål och framhöll, att den senare aldrig nämnde något om den litauiske juden. Posh insisterade dock på att Bergemann sagt sig ha länge delat cell med juden i Butirka. Däremot kunde Posh icke påminna sig, att Bergemann berättat något annat om Wallenberg.

Bergemann

Bil.skr.fr.New York 25.4.57

Utdrag

P.M.

ang.samtal m.W.Cumish

Cumish angav vistelse i följande celler

7) (1954) 45 Tillsammans med Willy Bergemann.

W.Bergemann hade en broder bosatt i närheten av Bourough Hall, Brooklyn, New York.

New York den 18.4.57

/u/ F.Persson

4) Bekräftat i dets N.Y. 23.5.57 bifogad P.M., sul. värken
Cumish uppger sig även ha delat cell 47 (1954)
med Bergemann (jfr Minter, Pelham, Pöggel,
Munkke, Horvath & Steinberg)

Bergemann

Utdrag ur skrivelse från fru Renata Giuroiu
till sekr. Lorentzon, dagtecknad Stockholm den
30 april 1957.

ang. Ernst P. Kroner

.....
Två uppgifter som lämnades av vittnen
Wallenstein resp. Bergemann är felaktiga:
min fader hade ingen bror i USA som är
amerikansk general och han har icke varit
tolk vid tyska legationen i Bukarest. Bå-
da uppgifter måste bero på en förväxling.
.....

Bergemann

Utdrag ur ~~strängt~~ förtroligt handbrev från
förste sekreteraren Braunerhielm till
sekreteraren Lorentzon, dagtecknat Wien den
11 juni 1957.

Jag kan naturligtvis be Pammer att anordna en utfråg-
ning av Mautner, helst i min närvaro. ----- Jag
tvekar ändock att utan vidare välja denna utväg. Under det
andra samtalet med Cumish har ju denne uppgivit, att i
den cell där han, Mautner och Steinberg sutto även Bergemann
och Vorverk funnos. Vore det möjligen icke bättre, att
först tala med dessa senare, och kanske av dem också få
reda på vad för en person Mautner egentligen är?

Bergeman

Stockholm den 18 augusti 1958.

Förtroligt.

Den frångående hade för övrigt varit en av de mest kända och mest respekterade styhler i den svenska utrikesdepartementet. Han hade varit en av de mest kända och mest respekterade styhler i den svenska utrikesdepartementet. Han hade varit en av de mest kända och mest respekterade styhler i den svenska utrikesdepartementet.

Broder,

Vid besök på tyska generalkonsulatet i Antwerpen den 30 juli träffade jag händelsevis därvarande handelssekreterare Helmut Styhler. Eftersom mitt ärende till en av dennes kolleger gällt den i Afghanistan nära sovjetiska gränsen försvunna fröken Gummesson, låg det nära till hands för Styhler att nämna att han på sin tid träffat en annan försvunnen svensk, nämligen Raoul Wallenberg.

Omständigheterna medgav inte att jag vid detta tillfälle närmare utfrågade Styhler härom. Jag förmodade dessutom att hans vittnesmål, som för övrigt rörde tiden före Wallenbergs av ryssarnas angivna dödsdag, redan var för departementet bekant, så mycket mera som Styhler - och även dennes chef generalkonsul Müller - sade sig ha berättat för Setterwall om mötet med R.W.

Styhler hade suttit i samma fängelse i Moskva som R.W. Han hade delat cell med en person som hette Bergeman. Sammanträffandet med R.W. hade varit helt flyktigt. De hade mötts i badet och talats vid i en tio minuter. R.W. hade sagt att han var svensk diplomat och detta hade frapperat Styhler som själv före sitt fängslande tillhört tyska beskickningen i vill jag minnas, Bukarest.

När han efter mer än tio års fångenskap repatrierades till Tyskland hade Styhler utfrågats av svensk personal, huruvida han träffat någon svensk under sin fängelsetid. Han hade förnekat detta. Denna glömska tedde sig nu för honom svärbegriplig och vore förmodligen ett resultat av undernäring.

Sekreterare Lorentzon,
Utrikesdepartementet.

Den frågande hade för övrigt aldrig nämnt Wallenbergs namn. Om så skett skulle Styhler ofrånkomligen ha erinrat sig honom. Som det nu var hade han först några månader senare kommit ihåg att han träffat R.W., och då känt sig ganska generad över sin glömska.

Styhler nämnde att han den 15 augusti skulle avsluta sin tjänstgöring i Antwerpen för att tillträda en befattning vid tyska ambassaden i Bryssel.

Lennart Petri